

Statens livsmedelsverks författningssamling

ISSN 0346-119X

**Statens livsmedelsverks kungörelse
med föreskrifter och allmänna råd om
spannmålsbaserade livsmedel och barnmat
för spädbarn och småbarn;**

SLV FS 1997:27
(H 375)
Utkom från trycket
1997-09-19

beslutad den 5 september 1997.

Med stöd av 5, 19, 25 och 28 §§ livsmedelsförordningen (1971:807)¹ beslutar Statens livsmedelsverk följande regler.

Tillämpningsområde m.m.

1 § Denna kungörelse innehåller regler om vissa livsmedel för friska spädbarn och friska småbarn. Livsmedlen skall vara avsedda att användas av spädbarn under avvänjning eller av småbarn som komplement till kosten eller för gradvis anpassning till vanlig föda.

Kungörelsen gäller dels beredda spannmålsbaserade livsmedel för spädbarn och småbarn, dels annan barnmat än beredda spannmålsbaserade livsmedel för spädbarn och småbarn.

Kungörelsen gäller inte

- mjölk avsedd för småbarn,
- produkter som saluhålls under beteckningen välling för spädbarn.

Allmänna råd

För livsmedel för friska spädbarn och friska småbarn gäller även Livsmedelsverkets kungörelse (SLV FS 1993:31) med föreskrifter och allmänna råd om livsmedel för särskilda näringsändamål. Särskilda regler om modersmjölksersättning och tillskottsnäring finns i verkets kungörelse (SLV FS 1994:46) med föreskrifter och allmänna råd om modersmjölksersättning och

---

¹Förordningen omtryckt 1990:310. Senaste lydelse av 25 och 28 §§ 1993:1376. Jfr kommissionens direktiv 96/5/EG (EGT L 49, 28.2.96, s 17) och parlamentets och rådets direktiv 96/84/EG (EGT L 48, 19.2.97, s 20).

tillskottsnäring. Bestämmelser om livsmedelstillsatser finns i Livsmedelsverkets kungörelse om livsmedelstillsatser.

Marknadsföring av livsmedel avsedda att användas av friska spädbarn och friska småbarn omfattas av bestämmelserna i marknadsföringslagen (1995:450).

2 § I denna kungörelse förstås med
spädbarn: barn under 12 månader,
småbarn: barn mellan 12 och 36 månader.

3 § Beredda spannmålsbaserade livsmedel för spädbarn och småbarn innefattar

1. vanliga spannmålsprodukter som har beretts med eller behöver beredas med mjölk eller andra lämpliga näringsvätskor,

2. spannmålsprodukter med tillsats av proteinrika ingredienser, som har beretts med eller behöver beredas med vatten eller andra vätskor som inte innehåller protein,

3. pasta för användning efter tillagning i kokande vatten eller andra lämpliga vätskor, samt

4. skorpor och kex som antingen skall användas direkt eller som efter att ha krossats skall beredas med vatten, mjölk eller andra lämpliga vätskor.

Sammansättning m.m

4 § Produkterna skall ha den sammansättning och beskaffenhet som framgår av denna kungörelse samt tillverkas av ingredienser vars lämplighet som föda för spädbarn och småbarn har fastställts genom allmänt erkända vetenskapliga rön.

Kraven i *bilagorna 1 och 2* om produkternas sammansättning och beskaffenhet i övrigt skall gälla som livsmedelsstandard enligt 7 § livsmedelslagen (1971:511).

5 § Berikning får endast ske med de ämnen som finns upptagna i *bilaga 4*.

6 § Produkterna får inte innehålla något ämne i sådan mängd att det kan innebära hälsorisk för spädbarn och småbarn.

Allmänna råd

Honung och majssirap kan innehålla sporer av Clostridium botulinum, vilket kan utgöra en hälsorisk för spädbarn.

Gränsvärden för bl.a. bly och tenn i barnmat finns i Livsmedelsverkets kungörelse med föreskrifter och allmänna råd om främmande ämnen.

Märkning m.m.

7 § Utöver de märkningsuppgifter som skall anges enligt 5 § första stycket och andra stycket punkten 1 kungörelsen (SLV FS 1993:31) med föreskrifter och allmänna råd om livsmedel för särskilda näringsändamål skall följande uppgifter anges på förpackningen;

1. Uppgift om den ålder från vilken det är lämpligt att använda produkten med beaktande av dess sammansättning, struktur och andra särskilda egenskaper. Angiven åldersrekommendation får inte vara lägre än fyra månader för någon produkt. Produkter som rekommenderas för användning från fyra månaders ålder får anges vara lämplig från denna ålder om inte annat följer av råd från opartiska personer med kunskaper i medicin, näringslära eller farmakologi eller andra fackexperter som har ansvar för barn- och mödravård.

2. Förekomst eller frånvaro av gluten om angiven ålder från vilken produkten får användas är under sex månader.

3. Energiinnehåll uttryckt i kilojoule (kJ) och kilokalorier (kcal) samt uppgift om mängden av protein, kolhydrat och fett - uttryckt i siffor - per 100 g eller 100 ml av saluhållen produkt och, där så är lämpligt, för den kvantitet av varan som föreslås för konsumtion.

4. Genomsnittlig halt av varje mineralämne och vitamin för vilka särskild nivå har föreskrivits i *bilaga 1* och 2, uttryckt numeriskt per 100 g eller 100 ml av saluhållen produkt och, där så är lämpligt, för den kvantitet av produkten som föreslås för konsumtion.

5. Anvisningar för lämplig tillredning och, där så behövs, uppgift om vikten av att följa dessa anvisningar.

8 § Märkningen av produkterna får innehålla följande uppgifter.

1. Genomsnittlig halt av de näringsämnen som anges i *bilaga 4* - i de fall sådana uppgifter inte omfattas av 7 § 4 - uttryckt numeriskt per 100 g eller 100 ml av saluhållen produkt och, där så är lämpligt, för den kvantitet av produkten som föreslås för konsumtion.

2. Förutom numeriska angivelser, information om vitaminer och mineraler som anges i *bilaga 5*, uttryckt i procent av de referensvärden som anges där, per 100 g eller 100 ml av saluhållen produkt och, där så är lämpligt, för den kvantitet av varan som föreslås för konsumtion. Märkning enligt denna punkt förutsätter att förekommande kvantiteter uppgår till minst 15 procent av referensvärdena.

Allmänna råd

Föreskriften i 8 § punkt 1 innebär att produkter som har berikats utöver föreskrivna minimikrav bör märkas med uppgift om innehåll av berikning.

9 § Föreskrifterna i 4 -5 §§ om sammansättning av beredda spannmålsbaserade livsmedel för spädbarn och småbarn och övrig barnmat gäller inte sådana produkter för vilka Europeiska kommissionen, med stöd av artikel 4 punkten 1a direktiv 89/398/EEG, har beslutat tillåta saluhållande under viss tid.

Allmänna råd

Enligt direktiv 96/84/EG kan kommissionen, efter samråd med bl.a. Vetenskapliga livsmedelskommittén, meddela tidsbegränsade tillstånd att saluhålla livsmedel som inte uppfyller kraven om sammansättning i denna kungörelse. Kommissionens tillstånd kan avse en period om två år. Kommissionen får i tillståndsbeslutet ange vilka särskilda märkningskrav som skall gälla med anledning av den ändrade sammansättningen.

10 § Livsmedelsverket kan medge undantag (dispens) från föreskrifterna i denna kungörelse.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 oktober 1997. Äldre bestämmelser får tillämpas till utgången av mars månad 1999.

ARNE KARDELL

Anita Janelm
(Normenheten)

Huvudsaklig sammansättning m.m. av beredda spannmålsbaserade livsmedel för spädbarn och småbarn

Kraven rörande näringsämnen avser konsumtionsfärdiga varor som saluhålls som sådana eller efter beredning enligt tillverkarens anvisningar.

1. Spannmålsinnehåll

Beredda spannmålsbaserade livsmedel tillverkas huvudsakligen av ett eller flera malda spannmål eller stärkelsehaltiga rotfrukter.

Mängden spannmål och/eller stärkelsehaltiga rotfrukter får inte vara mindre än 25 procent av den färdiga blandningen, räknat på torrsvikt.

2. Protein

2.1 För de produkter som avses i 3 § punkterna 2 och 4 får proteininnehållet inte överstiga 1,3 g per 100 kJ (5,5 g per 100 kcal).

2.2 För de produkter som avses i 3 § punkten 2 får tillsatt protein inte vara mindre än 0,48 g per 100 kJ (2 g per 100 kcal).

2.3 För kex som avses i 3 § punkten 4 med tillsats av proteinrika livsmedel som presenteras som proteinrika får proteintillsatsen inte vara mindre än 0,36 g per 100 kJ (1,5 g per 100 kcal).

2.4 Kemiskt index för det tillsatta proteinet skall motsvara åtminstone 80 procent av sammansättningen av referensprotein (kasein såsom det definieras i *bilaga 3*) eller så skall proteinet (bestämt som PER) i blandningen motsvara minst 70 procent av referensprotein. Under alla omständigheter är tillsats av aminosyror tillåten endast i syfte att förbättra proteinblandningens näringsvärde och endast i mängder som är nödvändiga för detta ändamål.

3. Kolhydrater

3.1 Om sackaros, fruktos, glukos, glukossirap eller honung tillsätts de produkter som avses i 3 § punkterna 1 och 4 gäller följande;

- Mängden tillsatt kolhydrat ur dessa kolhydratkällor får inte överstiga 1,8 g per 100 kJ (7,5 g per 100 kcal).
- Mängden tillsatt fruktos får inte överstiga 0,9 g per 100 kJ (3,75 g per 100 kcal).

3.2 Om sackaros, fruktos, glukos, glukossirap eller honung tillsätts de produkter som avses i 3 § punkten 2 gäller följande;

- Mängden tillsatt kolhydrat ur dessa kolhydratkällor får inte överstiga 1,2 g per 100 kJ (5 g per 100 kcal).
- Mängden tillsatt fruktos får inte överstiga 0,6 g per 100 kJ (2,5 g per 100 kcal).

4. Fetter

4.1 För produkter som omfattas av 3 § punkterna 1 och 4 får fetthalten inte överstiga 0,8 g per 100 kJ (3,3 g per 100 kcal).

4.2 För produkter som omfattas av 3 § punkten 2 får fetthalten inte överstiga 1,1 g per 100 kJ (4,5 g per 100 kcal). Om fetthalten överstiger 0,8 g per 100 kJ (3,3 g per 100 kcal) gäller följande;

- a) Mängden laurinsyra får inte överstiga 15 procent av den totala fetthalten.
- b) Mängden myristinsyra får inte överstiga 15 procent av den totala fetthalten.
- c) Mängden linolsyra (i formen glycerider = linolater) får inte vara mindre än 70 mg per 100 kJ (300 mg per 100 kcal) och får inte överstiga 285 mg per 100 kJ (1200 mg per 100 kcal).

5. Mineraler

5.1 Natrium

- Natriumsalter får endast tillsättas beredda spannmålsbaserade livsmedel av teknologiska skäl.
- Natriumhalten i beredda spannmålsbaserade livsmedel får inte överstiga 25 mg per 100 kJ (100 mg per 100 kcal).

5.2 Kalcium

5.2.1 För de produkter som omfattas av 3 § punkten 2 får mängden kalcium inte understiga 20 mg per 100 kJ (80 mg per 100 kcal).

5.2.2 För de produkter som omfattas av 3 § punkten 4 och som tillverkats med tillsats av mjölk (mjölkkek) och som presenteras som sådana får mängden kalcium inte understiga 12 mg per 100 kJ (50 mg per 100 kcal).

6. Vitaminer

6.1 För beredda spannmålsbaserade livsmedel skall halten tiamin vara minst 25 µg per 100 kJ (100 µg per 100 kcal).

6.2 För de produkter som avses i 3 § punkten 2 gäller följande;

	<i>per 100 kJ</i>		<i>per 100 kcal</i>	
	<i>minimum</i>	<i>maximum</i>	<i>minimum</i>	<i>maximum</i>
Vitamin A ($\mu\text{g RE}$) ²	14	43	60	180
Vitamin D (μg) ³	0,25	0,75	1	3

Dessa gränser gäller också om vitamin A eller D tillsätts till andra beredda spannmålsbaserade livsmedel.

²RE= All-transretinolekvivalenter

³I form av kolekalciferol varav $10 \mu\text{g} = 400 \text{ IE}$ vitamin D

Huvudsaklig sammansättning m.m. av barnmat för spädbarn och småbarn

Kraven rörande näringsämnen avser konsumtionsfärdiga varor som saluhålls som sådana eller efter beredning enligt tillverkarens anvisningar.

1. Protein

1.1 Om kött, fågel, fisk, ätliga organ eller annan traditionell proteinkälla utgör den enda ingrediensen som förekommer i varunamnen gäller följande;

- Angivet slag av kött, fågel, fisk, ätligt organ eller annan traditionell proteinkälla får sammanlagt inte utgöra mindre än 40 viktprocent av den färdiga varan.
- Varje angivet slag av kött, fågel, fisk, ätligt organ eller annan traditionell proteinkälla får inte understiga 25 viktprocent av de sammanlagda angivna proteinkällorna.
- Den sammanlagda proteinhalten från alla angivna källor får inte understiga 1,7 g per 100 kJ (7 g per 100 kcal).

1.2 Om kött, fågel, fisk, ätliga organ eller annan traditionell proteinkälla var för sig eller i kombination anges först i varunamnet gäller, oavsett om varan presenteras som måltid eller inte, följande:

- Angivet slag av kött, fågel, fisk, ätligt organ eller annan traditionell proteinkälla får sammanlagt inte utgöra mindre än 10 viktprocent av den färdiga produkten.
- Varje angivet slag av kött, fågel, fisk, ätligt organ eller annan traditionell proteinkälla får inte understiga 25 viktprocent av de sammanlagda angivna proteinkällorna.
- Den sammanlagda proteinhalten från alla angivna källor får inte understiga 1 g per 100 kJ (4 g per 100 kcal).

1.3 Om kött, fågel, fisk, ätliga organ eller annan traditionell proteinkälla var för sig eller i kombination anges i varunamnet dock inte först gäller, oavsett om produkten presenteras som en måltid eller inte, följande:

- Angivet slag av kött, fågel, fisk, ätligt organ eller annan traditionell proteinkälla får sammanlagt inte utgöra mindre än 8 viktprocent av den färdiga varan.

- Varje angivet slag av kött, fågel, fisk, ätligt organ eller annan traditionell proteinkälla får inte understiga 25 viktprocent av de sammanlagda angivna proteinkällorna.
- Proteinhalten från angivna källor får inte understiga 0,5 g per 100 kJ (2,2 g per 100 kcal).
- Den sammanlagda proteinmängden i varan från alla proteinkällor får inte understiga 0,7 g per 100 kJ (3 g per 100 kcal).

1.4 Om varan på etiketten betecknas som en måltid men kött, fågel, fisk, ätliga organ eller annan traditionell proteinkälla inte nämns i varunamnet gäller följande:

- Den sammanlagda proteinhalten i produkten från alla källor får inte understiga 0,7 g per 100 kJ (3 g per 100 kcal).

1.5 Tillsats av aminosyror är tillåten endast för att förbättra näringsvärdet av förekommande protein och endast i de halter som är nödvändiga för detta ändamål.

2. Kolhydrater

Den sammanlagda kolhydratmängden som förekommer i frukt- och grönsaksjuicer och nektar, rena frukträtter samt efterrätter eller desserter får inte överstiga

- 10 g per 100 ml för grönsaksjuice och drycker baserade på grönsaksjuice,
- 15 g per 100 ml för fruktjuice och nektar och drycker baserade på dessa,
- 20 g per 100 g för rena frukträtter,
- 25 g per 100 g för desserter och puddingar,
- 5 g per 100 g för andra icke mjölkbaserade drycker

3. Fett

3.1 För de varor som avses i punkt 1.1 denna bilaga gäller följande om kött eller ost är de enda ingredienserna eller nämns först i varunamnet:

- Den totala fetthalten i varan från alla källor får inte överstiga 1,4 g per 100 kJ (6 g per 100 kcal).

3.2 För alla övriga varor gäller att den totala fetthalten i varan från alla källor inte får överstiga 1,1 g per 100 kJ (4,5 g per 100 kcal).

4. Natrium

4.1 Det slutliga natriuminnehållet i varan får vara

- högst 48 mg per 100 kJ (200 mg per 100 kcal) eller
- högst 200 mg per 100 g.

Om ost är den enda ingrediens som nämns i varunamnet får den slutliga natriumhalten i varan dock inte överstiga 70 mg per 100 kJ (300 mg per 100 kcal).

4.2 Natriumsalter får endast tillsättas till varor baserade på frukt eller till desserter eller efterrätter av teknologiska skäl.

5. Vitaminer

- Vitamin C

I fruktjuice, nektar eller grönsaksjuice bör den slutliga halten av vitamin C i produkten inte understiga 6 mg per 100 kJ (25 mg per 100 kcal) eller 25 mg per 100 g.

- Vitamin A

I grönsaksjuice bör det slutliga innehållet av vitamin A i produkten inte understiga 25 µg RE per 100 kJ (100 µg RE per 100 kcal)⁴.

Vitamin A får inte tillsättas till övrig barnmat.

- Vitamin D

Vitamin D får inte tillsättas till barnmat.

---

⁴RE= All-transretinolekvivalenter

Aminosyrasammansättning i kasein

	<i>(g per 100 g protein)</i>
Arginin	3,7
Cystin	0,3
Histidin	2,9
Isoleucin	5,4
Leucin	9,5
Lysin	8,1
Metionin	2,8
Fenylalanin	5,2
Treonin	4,7
Tryptofan	1,6
Tyrosin	5,8
Valin	6,7

Berikningsmedel

1. Vitaminer

- *Vitamin A*
Retinol
Retinylacetat
Retinylpalmitat
Betakaroten

- *Vitamin D*
Vitamin D2 (= ergokalciferol)
Vitamin D3 (= kolekalciferol)

- *Vitamin B1*
Tiaminhydroklorid
Tiaminmononitrat

- *Vitamin B2*
Riboflavin
Natriumriboflavin-5'-fosfat

- *Niacin*
Nikotinamid
Nikotinsyra

- *Vitamin B6*
Pyridoxinhydroklorid
Pyridoxin-5-fosfat
Pyridoxindipalmitat

- *Pantotensyra*
Kalcium-D-pantotenat
Natrium-D-pantotenat
Dexpantenol

- *Folat*
Folsyra

- *Vitamin B12*
Cyanokobalamin
Hydroxokobalamin

- *Biotin*
D-biotin

- *Vitamin C*
L-askorbinsyra
Natrium-L-askorbat
Kalcium-L-askorbat
6-palmityl-L-askorbinsyra (askorbylpalmitat)
Kaliumaskorbat

- *Vitamin K*
Fyllokinon (Fytomenadion)

- *Vitamin E*
D-alfa-tokoferol
DL-alfa-tokoferol
D-alfa-tokoferylacetat
DL-alfa-tokoferylacetat

2. Aminosyror

- L-arginin (och dess hydroklorider)
- L-cystin (och dess hydroklorider)
- L-histidin (och dess hydroklorider)
- L-iso-leucin (och dess hydroklorider)
- L-leucin (och dess hydroklorider)
- L-lysin (och dess hydroklorider)
- L-cystein (och dess hydroklorider)
- L-metionin
- L-fenylalanin
- L-treonin
- L-tryptofan
- L-tyrosin
- L-valin

3. Övrigt

- Kolin
- Kolinklorid
- Kolincitrat

Kolinbitartrat
Inositol
L-karnitin
L-karnitinhydroklorid

4. Mineralsalter och spårämnen

- *Calcium*

Kalciumkarbonat
Kalciumklorid
Kalciumsalter av citronsyra
Kalciumglukonat
Kalciumglycerofosfat
Kalciumlaktat
Kalciumoxid
Kalciumhydroxid
Kalciumsalter av ortofosforsyra

- *Magnesium*

Magnesiumkarbonat
Magnesiumklorid
Magnesiumsalter av citronsyra
Magnesiumglukonat
Magnesiumoxid
Magnesiumhydroxid
Magnesiumsalter av ortofosforsyra
Magnesiumsulfat
Magnesiumlaktat
Magnesiumglycerofosfat

- *Kalium*

Kaliumklorid
Kaliumsalter av citronsyra
Kaliumglukonat
Kaliumlaktat
Kaliumglycerofosfat

- *Järn*

Ferrocitrat
Ferriammoniumcitrat
Ferroglukonat
Ferrolaktat
Ferosulfat
Ferrofumarat

- Ferridifosfat (ferripyrofosfat)
- Elementärjärn (karbonyljärn, elektrolytjärn, vätereducerat järn)
- Ferrisackarat
- Natriumferridifosfat
- Ferrokarbonat
- *Koppar*
  - Kopparlysin-komplex
  - Kopparkarbonat
  - Kopparcitrat
  - Kopparglukonat
  - Kopparsulfat
- *Zink*
  - Zinkacetat
  - Zinkklorid
  - Zinkcitrat
  - Zinklaktat
  - Zinksulfat
  - Zinkoxid
  - Zinkglukonat
- *Mangan*
  - Mangankarbonat
  - Manganklorid
  - Mangancitrat
  - Manganglukonat
  - Mangansulfat
  - Manganglycerofosfat
- *Jod*
  - Natriumjodid
  - Kaliumjodid
  - Kaliumjodat
  - Natriumjodat

Referensvärden för näringsvärdesdeklaration av livsmedel för spädbarn och småbarn

<i>Näringsämne</i>	<i>Referensvärde för märkning</i>
Vitamin A	(µg) 400
Vitamin D	(µg) 10
Vitamin C	(mg) 25
Tiamin	(mg) 0,5
Riboflavin	(mg) 0,8
Niacinekvivalenter	(mg) 9
Vitamin B6	(mg) 0,7
Folat	(µg) 100
Vitamin B12	(µg) 0,7
Kalcium	(mg) 400
Järn	(mg) 6
Zink	(mg) 4
Jod	(µg) 70
Selen	(µg) 10
Koppar	(mg) 0,4